

Viziuni despre modernizare în Europa secolelor al XIX-lea-al XX-lea
Curente și politici culturale în secolul al XIX-lea

Tendențe și politici în cultura europeană a secolului al XIX-lea.

Progresul fără precedent al cercetării științifice și inovațiile tehnice din secolul al XIX-lea, promovarea ideilor liberale și naționale în plan politic, s-au reflectat în mediile culturale prin diversificarea curentelor intelectuale și artistice, ca și prin accentuarea rolului social al culturii, respectiv a interesului public pentru creație. Această evoluție a fost favorizată de dezvoltarea presei, de creșterea tirajelor publicațiilor, a interesului general pentru lectură și instruire. Formarea societății moderne a impus condiții favorabile înfloririi literaturii și artelor .

Factorii care au făcut ca realizările culturale să fie accesibile unor cercuri din ce în ce mai largi de oameni: dezvoltarea presei și tiparului, creșterea procentului de oameni instruiți

Cultura a fost asumată în secolul al XIX-lea ca o problemă de stat fiind adoptate măsuri politice pentru susținerea ei. Trăsături fundamentale epocii au fost perfecționarea învățământului și eforturile pentru reducerea analfabetismului. Totodată, au fost încurajate constituirea de asociații culturale, academii naționale, manifestări expoziționale.

În domeniile literaturii și artei, secolul al XIX-lea a debutat prin afirmarea **romantismului**, curent cultural care respingea canoanele impuse de academism.

La mijlocul secolului al XIX-lea, **realismul** aducea o viziune nouă în creația artistică.

La cumpăna secolelor XIX-lea-al XX-lea, **simbolismul și parnasianismul** exprimau dorința de desprindere de realitatea imediată și de căutare a unor noi valori culturale. În artele plastice, ultimele decenii ale secolului al XIX-lea au fost marcate de **impresionism**, exprimare a căutărilor pentru redarea unor nuanțe și fenomene subtile ale luminii și ale mișcării.

Sec. XIX

Curente culturale	perioada	domenii	trăsături	reprezentanți
romantism	Prima jum a sec. XIX	Literatura Arte plastice muzica	Exprimarea liberă a sentimentelor și trăirilor, căutarea modelelor eroice în istorie, valorizarea idealurilor naționale și democratice -imaginație, sensibilitate -Sentimentul naturii -evadare în trecut -interes pentru istorie, folclor, pitoresc -eroi excepționali, revoltați	V.Hugo, W.Goethe, M.Eminescu, E.Delacroix(pictura) Fr.Chopin(muzica)
realism	dupa 1850	Literatura pictura	Preocupați de descrierea realității sociale așa cum se prezenta aceasta, fără alte artificii, și a omului ca produs al mediului socialii vremii sale, reprezentanții realismului urmăreau observarea cu obiectivitate a lumii reale -veridicitate, obiectivitate	H. de Balzac, Ch.Dikens, I.L.Caragiale

			-critica si implicare sociala -exactitate -sobrietate	
naturalism	Sf. XIX	Sec. literatura	Ilustrarea biologicului, a instinctelor	E.Zola
simbolism	Sf. XIX	Sec. literatura	- stari sufletesti confuze - muzicalitate, sugestie, lirism	P.Verlaine, G.Bacovia, I.Minulescu
Impresionism/postimpresionism	1870-1890	Arte plastice(exprimare a simbolismului in pictura)	-interes pentru redarea impresiilor, a efectelor luminii -nuante si contururi noi	Cl. Monet, E.Degas, P.Cezanne, I.Andreescu, N.Grigorescu

Romantism:

Aparut in Franta, sec.XIX, raspandindu-se apoi in intreaga Europa.

Exprima spiritul maselor, a poporului, al aventurilor spre progres, emancipare

Tema naturii, a ruinelor, si a singuratatii, sunt caracteristice noului curent. Se afirma literaturile nationale. Romantismul s-a definit de la inceput ca o estetica noua. Romanticii propun modelul evului mediu, al Renasterii, reintoarcerea la "gotic" si la stilul trubadurilor. Pasionati de istorie, romanticii proclama diversitatea tarilor si a oamenilor. In Franta romantismul a devenit liberal inainte de 1830 cand a fost rasturnata monarhia absoluta

Realismul

Infrangerea revolutiilor de la 1848 a marcat sfarsitul iluziilor si a efuziunilor sentimentale. Urmand pe Balzac (Franta), romancierii s-au orientat spre observarea minutioasa a oamenilor si a mediului social in care traiau. In pictura, urmandu-l pe francezul Corot, artistii au parasit atelierile si au facut sa patrunda natura cu frumusetile ei in tablouri, au reprezentat viata moderna si realitatea sociala

Impresionismul:

Aparitia impresionismului reprezinta un moment revolutionar in istoria artelor. Artistii isi arata trairile si sentimentele fara a se mai preocupa de reprezentarea fidela a realitatii. Pictand in aer liber impresionistii fac din lumina elementul principal al compozitiilor lor. Figurile, obiectele sunt estompate de culoarea stralucitoare.

Franta este centrul acestor inovatii revolutionare: Monet, Manet, Renoir, Degas

Sec. XX

Cultura europeana a fost in mare masura expresia schimbarilor in modul de viata si mentalitatea oamenilor, produse dupa primul razboi mondial. Protestul fata de uniformizare si tehnicizare, cautarea unor forme artistice au reprezentat cateva dintre trasaturile culturii perioadei interbelice. Totodata, aparitia culturii de masa a dus la decaderea culturii traditionale si prin intermediul publicitatii, la incurajarea consumului de masa, dar si la standardizarea gusturilor publicului, la impunerea unor modele comportamentale noi.

In tarile cu regimuri politice totalitare, cultura de masa a reprezentat un instrument de propaganda in slujba puterii politice

Dupa al Doilea Razboi Mondial, progresele in plan tehnic si social, mai ales in statele occidentale, dezvoltarea rapida a mijloacelor de comunicare in masa au produs anumite modificari ale practicilor culturale in favoarea cinematografului, a televiziunii si a noilor tehnologii informatice,

Cultura europeana a continuat sa fie perceputa, in mare parte, datorita diplomatiei culturale, ca un model pentru restul lumii. Aceasta s-a dezvoltat cu precadere dupa cel de-al doilea razboi mondial.

In literatura , arte plastice, muzica, si filosofie au aparut noi curente precum: expresionismul, dadaismul, suprarealismul, abstractionismul

	perioada	domeniul	trasaturi	reprezentanti
Expresionism	Prima jum a sec. XX	Literatura, pictura	-imagini puternice -neliniste filosofica -preocupare pentru revalorificarea miturilor, a esentelor umane, morale -personaje general representative	St.George, L.Blaga
dadaism		literatura	-negarea gandirii logice -promovarea hazardului ca sursa artistica -libertatea totala a expresiei artistice	T.Tzara, S.Pana A.Jary
suprarealism		Literatura, pictura, psihoanaliza	-subconstientul si visul ca surse de inspiratie artistica -automatism -respingerea regulilor	G.Apollinaire, S.Dali, P.Picasso(cubism)

Cubismul:

Sec. XX este prin excelenta secolul artei abstracte. Artistii nu mai vad viata ca un tot. Tipica este tendinta de a exploata fragmentul, un singur aspect al activitatii vizuale, verbale sau muzicale. Între anii 1908-1914 are loc în Franta cea mai importantă revoluție în istoria picturii, Inițiat de francezul Georges Braqueși spaniolul Pablo Picasso, cubismul va dobândi în scurtă vreme numeroși adepți. Această direcție artistică va juca un rol uriaș în transformarea artelor plastice în secolul al XX-lea. Un prim semn îl constituie tabloul "*Domnișarele din Avignon*"(1907) al lui Picasso, în care pentru prima dată un pictor se rupe într-un mod atât de hotărât de tradiționala artă figurativă și de modul de reprezentare bazat pe perspectivă. cubismul prezintă ființe și lucruri într-o manieră în care nu au mai fost percepute. Dar, odată cu propunerea unei noi modalități de reprezentare se naște în mod necesar și o nouă concepție asupra lumii. Nimic nu este așadar mai greu decât transpunerea ei în viață, astfel putându-se explica și violența scandalului și a polemicilor pe care operele pictorilor cubiști le stârnesc

Preocupări culturale în spațiul românesc, până la Primul Război Mondial.

Dezvoltarea literaturii și artei a fost caracterizată, pe de o parte, de racordarea mediului cultural românesc la cel occidental și, pe de altă parte, de cultivarea specificului național, prin alegerea temelor de inspirație din creația folclorică sau din trecutul istoric. Au apărut primele publicații în limba română (Curierul românesc, Albina românească - 1829; Gazeta de Transilvania - 1838). Un rol deosebit în promovarea culturii naționale a revenit societăților literare, artistice și științifice, ca de pildă, Societatea Academică Română (București, 1867), devenită, din 1879, Academia Română. În plan cronologic și tematic, literatura română modernă s-a structurat pe 2 etape: pașoptismul, atașat valorilor romantismului, reprezentat de I.H.Radulescu, V. Alecsandri, C. Negruzzi, și epoca marilor clasici, ilustrată de Maiorescu, M. Eminescu, I. Creangă, I.L. Caragiale, G. Coșbuc, , I. Slavici. Arta românească a secolului al XIX-lea fost reprezentată de Th. Aman, Gh. Tattarescu, N. Grigorescu, I. Andreescu, Luchian (pictură).

Tendențe în cultura românească a secolului al XX-lea.

Constituirea statului național unitar și afirmarea României în rândul statelor europene s-a reflectat în plan cultural printr-o amplă efervescență a formelor și modalităților de expresie, ca și prin deschiderea spre cultura fără a nega valoarea specificului național. Scriitori din perioada interbelică, precum Ion Barbu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, George Bacovia, Mircea Eliade, Lucian Blaga și Al. Phillipide, au ilustrat curentele culturale ale vremii.

În dramaturgie, Eugen Ionescu a devenit celebru ca un reprezentant de al teatrului absurdului.

În arta Constantin Brâncuși s-a dovedit, prin operele sale: Poarta Sarutului, Coloana fără sfârșit, Pasărea măiastră, Masa Tăcerii, un precursor al artei abstracte. Printre reprezentanții culturii române s-au numărat și femei, devenite cunoscute în Europa pentru preocupările lor precum Elena Văcărescu, prima femeie primită în Academia Romană, Martha Bibescu și Anna de Noailles.

În perioada postbelică, legăturile culturale dintre România și restul Europei au fost limitate de regimul comunist. Eugen Ionescu, Mircea Emil Cioran, dirijorul Sergiu Celibidache, aflați în exil, au continuat să reprezinte cultura românească, După înlăturarea regimului comunist, se remarcă deschiderea României spre spațiul euro-atlantic.

Materialele prezentate au fost preluate din următoarele lucrări:

Istorie- Manual pentru cl. A XIIa- Al. Barnea, coordonator , Vasile Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Editura Corint

Istorie - Manual pentru cl. A XIIa-Zoe Petre – coordonator,Editura Corint

Istorie- XII, Manual pentru ciclul superior al liceului, Felicia Adascalitei, Liviu Lazar,Editura Corvin

Istorie - Manual pentru cl. A XIIa, Magda Stan, Cristian Vornicu,Editura Niculescu

Istorie - Manual pentru cl. A XIIa, Valentin Balutoiu,Maria Grecu, Editura Didactica si Pedagogica

Istorie - Manual pentru cl. A XIIa, coordonator Ioan Scurtu, editura Gimnasium,

Istoria Romanilor, Marian Curculescu, Constantin Dinca, Gh.Dondorici, Adriana Radulescu , Mihaela Orfanu, Gh. Stanescu, Editura Gimnasium, 2008